

СОЦІОФОНЕТИЧНИЙ ОПИС МОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ РЕСПОНДЕНТІВ ЗА МЕЖАМИ УКРАЇНИ: ВОКАЛЬНА ОРФОЄПІЯ

Дружинець Марія Львівна

доктор філологічних наук, доцент,
професор кафедри української мови

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
вул. Дворянська, 2, Одеса, Україна

Статтю присвячено усному мовленню молоді української діаспори (Америка, Канада, Європа (Італія, Чехія, Польща, Німеччина, Молдова), Придністровська Молдавська Республіка) на синхронному рівні, зокрема мовним особливостям української мови. На основі соціопитування доведено нормативність, історичну органічність; указано вимовні проблеми та орфоєпічні девіації; визначено відсотковий рівень володіння орфоєпією голосних у широкій локальній та соціальній представленості зарубіжжя. Об'єктом дослідження є усне мовлення українців діаспори. Предметом дослідження є володіння орфоєпічними нормами сучасної української мови, зокрема орфоєпією голосних (початкового наголошеного [i], ненаголошених [e], [u], [o]).

Із загальнонаукових методів у дослідженні використано аналіз і синтез, індукцію, дедукцію, спостереження, таксономію (для класифікації орфоєпічних явищ, зокрема слів, що представляють орфоєпію звуків), кількісний аналіз (для визначення частотності дотримання орфоєпічних норм та відсоткового показника володіння орфоєпічними нормами), описовий метод (для узагальненої характеристики функціонування норм вимови в діяхронії та синхронії). У межах спеціальних лінгвістичних методів залучено порівняльно-історичний (для порівняння орфоєпічних особливостей у синхронії (сучасна жива вимова) та діяхронії (відбиття в писемних пам'ятках)); зіставний (для виявлення специфіки орфоєпічної картини в різних країнах); метод лінгвістичної географії (для визначення просторового функціонування орфоєпічного явища).

Отже, норми вимови голосних у зарубіжжї належать до слабких норм – дотримується менше 50 % опитаних: вимовою ненаголошеного [u] володіють 45 % респондентів, [e] – 41 %, [o] – 27 %, наголошеного початкового [i] – лише 9 %. Показник володіння орфоєпією голосних в зарубіжжї становить 27 %. Найвищий відсоток володіння нормою в зарубіжжї при вимові таких слів, як [vedéjka], [ve^odejka] (58 %), [ve^osná] (51 %), [véřiničk] (50 %). Найгірше володіння нормами інформанти продемонстрували при вимові [pi^orúka], [pirúka] (27 %), [zužl'a] (27 %), [pr^om'in'a] (19 %), [us'm'ixá jeju'a] (12 %), [i^ood'i], [i^ood' i], [i^ood' i] (9 %).

У конкретно запропонованих словах при вимові ненаголошених голосних [e], [u], [o] та початкового наголошеного голосного [i] зустрічаються девіації, зумовлені впливом правопису, відсутністю теоретичних знань чи тільки відсутністю теоретичної бази.

Ключові слова: соціофонетичне опитування, слабкі норми вимови, вимова голосних, вимова молоді Америки, Канади, Європи, Придністровської Молдавської Республіки.

Постановка проблеми в загальному вигляді та обґрунтування її актуальності. Соціофонетичний опис мовлення сучасної молоді України, зокрема особливостей її вимови – проблема центральна і надактуальна (адже з усіх норм сучасної української літературної мови найменш засвоєними практично є орфоєпічні). Дослідження імперативних, деспозитивних орфоєпічних норм, а також прагматичної, з якою корелюють поняття слабкої та сильної мовної норми, сприятиме оптимізації національної та міжнародної комунікації на всіх рівнях її вияву, перешкоджатиме формуванню неправильних лінгвостереотипів, що заважають виробленню й закріпленню літературних норм у соціумі.

Здійснення аналізу українського усного мовлення в його проєкції на соціолінгвістичну специфіку набуває великої ваги у зв'язку, з одного

боку, з глобалізаційними процесами, скерованими на оптимізацію міжнародних відносин, розширення так званої мовокраїнознавчої інформації, що визначає необхідність підвищення культури мовлення у всіх верств населення, а в молоді – насамперед; з іншого боку, – аналіз специфіки усного мовлення української діаспори в іншомовному оточенні уможливить виявлення константних, інваріантних і динамічних, варіативних характеристик звукової системи, що теж сприятиме усвідомленню глибинних механізмів і джерел її сучасного стану.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Одним із результатів функційно-комунікативної зорієнтованості сучасної лінгвістики є підвищення інтересу дослідників до особливостей процесу спілкування, породження й сприйняття мовлення, зокрема до різноманітних помилок,

відхилень від норм, тобто так званого «негативного мовного матеріалу» [1, 5]. Проблему мовних девіацій, помилок та їх прагматичну сутність сьогодні розробляють такі відомі науковці, як Ю. Апресян, Ф. Бацевич, Т. Булигіна, І. Кобозева, Т. Космеда, О. Кубрякова, О. Кукушкіна, Н. Лауфер. На сучасному етапі розвитку лінгвістичної думки створено концепції, за якими помилки досліджуються задля удосконалення мовлення (Н. Бабич, М. Волощак, Н. Непійвода). Попередниками у дослідженні окремих питань проблеми – передусім соціофонетичного опису українського мовлення – можна назвати Н. Тоцьку, Л. Прокопову, М. Фащенко.

Формулювання мети і завдань статті. *Мета дослідження* – на основі соціопитування довести нормативність, історичну органічність та указати вимовні проблеми, орфоепічні девіації в усному мовленні українців діаспори. *Завдання*: реконструювати вимову звуків представниками української діаспори – Америки, Канади, Європи (Італії, Чехії, Польщі, Німеччини, Молдови), Придністровської Молдавської Республіки (ПМР); акцентувати увагу на відхиленнях від загальноприйнятих норм літературної вимови; визначити відсотковий рівень володіння орфоепією голосних (*початкового наголошеного [i], ненаголошених [e], [u], [o]*) у широкій локальній та соціальній представленості зарубіжжя.

Фактичним матеріалом дослідження стали результати соціопитування – 100 записів, зафіксованих на аудіоносії тривалістю 300 хвилин (5 годин). Респондентами нашого опитування були обрані: 50 студентів Придністровського державного університету імені Т.Г.Шевченка (ПМР), 10 мешканців Канади, 10 мешканців Америки, 30 мешканців Європи, зокрема 10 студентів Бельцького державного університету ім. Алеко Руссо (Республіка Молдова), 5 мешканців Італії, 10 – Чехії, 2 мешканці Польщі, 3 – Німеччини. При виборі інформантів враховувався фактор терміну проживання – більше 10 років. Завданням респондентів було прочитати вголос і записати на диктофон слова («*вершиник*», «*виделка*», «*життя*», «*вершина*», «*весна*», «*везіння*», «*перука*», «*усміхається*», «*іноді*», «*зозуля*», «*пряміння*»), які ми підібрали для аналізу вимови голосних.

Виклад основного матеріалу дослідження. Голосні звуки [e], [i] в наголошеній позиції вимовляються чітко, в ненаголошеній послаблюють свої позиції і наближаються [e] до [и] та навпаки. Перед наголошеним складом з [i], [и], [у] це наближення більше: *ведіть [vi^eđ'it']*, *веди [vi^edi]* чи *[vidi]*, *веду [vi^edu]*, а перед складом з [o], [a], [e] – менше: *вело [ve^olɔ]*, *вела [ve^olɑ]*, *веде [ve^edé]* [7, 382].

Результати нашого опитування дають підстави для таких узагальнень: слово «вершина» [vi^eri^šina], [virⁱšina] прочитали правильно 98 % респондентів Придністров'я (ПМР), 30 % Канади, 10 % Європи, лише 2 % студентів допустили помилку [v^eri^šina] у ПДУ імені Т. Г. Шевченка, однак зовсім не володіють цією нормою респонденти-американці. За нашим дослідженням, лише 10 % опитаних вимовляють слово «вершина» згідно з нормою [virⁱšina], [vi^eri^šina] в Північній Україні (ПнУ), 20 % в Західній Україні (ЗхУ), 10 % в Східній Україні (СхУ), але 58 % в Центральній Україні (ЦУ), 90 % в Південній Україні (ПдУ), тобто 38 % усіх респондентів України [4, 478]. Це слово з дотриманням норми вимовляє 37 % респондентів України та зарубіжжя (УЗ): Зарубіжжя (З) – 35 % та Україна (У) – 38 % [4, 485]. У слові «весна» [ve^esna] ненаголошений [e] наближають до [и] 90 % мешканців Канади, 10 % – США, 10 % – ПМР, 93 % – Європи, інші відтворюють орфографічні норми. Слово «везіння» [ve^ez'ín':a] правильно вимовили 60 % респондентів Канади, 40 % – США, 22 % – ПМР, 10 % – Європи, а решта виходять за рамки норми й вимовляють [vez'ín':a]. Як правило, у слові «перука» ненаголошений [e] вимовляється як [ие] : [pi^eruka], проте 60 % респондентів США та Америки, 72 % – ПМР, 13 % – Європи при вимові відтворюють правописні норми [перука]. Ненаголошений [e] в позиції між м'якими приголосними наближається до [i]. У слові «усміхається» 20 % опитаних США, 10 % – Канади, 26 % – європейців вимовляють згідно з нормою [ei]: [us'm'ixájeic'a], придністровці не володіють цією нормою. На теренах України слово «усміхається» згідно з нормою вимовляють 38 % українців (64 % опитаних ПнУ, 52 % – ПдУ, 60 % – ЗхУ, 64 % – ЦУ) [4, 479], за межами України – 12 % зарубіжних респондентів, отже, володіння нормою вимови в УЗ становить лише 30 % й увиразнює варіювання норми вимови ненаголошеного [e] між м'якими [4, 485].

Зрідка простежується фіксація вимови [e] як [и], що передається на письмі літерою и, у граматиці О. Павловського перед наголошеним складом з [i], [o], в альманасі «Русалка Дністрова» перед наголошеним складом з [i], у творах П. Куліша перед наголошеним складом з [и], [i], [o]. У переважній більшості прикладів засвідчено вживання літери и на позначення ненаголошеного [e] у словнику П. Білецького-Носенка перед наголошеним складом з [и], [i], [a], [o]. І доволі часто ця вимовна особливість представлена у рукописах Т. Шевченка. Напи-

сання літери и на позначення ненаголошеного [e] іноді фіксується у «Кобзарі» П. Гулака-Артемівського – *почыпылы* (27), у «Кобзарі» Є. Гребінки – *мыны* (42) [2, 13].

Голосний [и] з більшим нахилом до [e] звучить перед наголошеним складом з [e] та [a] : живе [же^вvé] чи [же^вé], жила [же^вла]. Перед наголошеними складами з [o], [y], [и], [і] звук [и] виступає з невеликим нахилом до [e]: [жи^ел^о], [жи^ев^у], [жи^ев^у], [жи^ев^іт'] [7, 383].

Слово «вершник» [véриши^ек] згідно з орфоепічною нормою вимовили 88 % респондентів ПМР, 30 % – Канади, 20 % – Європи, 60 % – США; 10 % студентів ПМР прочитали – [виришнік], 2 % ПМР – [véришнік] під впливом російської орфоенії. Орфоепічних норм при вимові слова «виделка» дотримуються 30 % канадійців та європейців, 60 % американців, 66 % придністровців. У слові «виделка» [vedélka] респонденти ПМР допустили різні помилки: [v'ídelka] – 2%, [v'ídélka] – 6 %, [v'ídilka] – 2 %, [v'ídilka] – 4 %, [v'ídelka] – 18 %, [v'ídelka] – 2 %. Згідно з орфоепічними нормами слово «життя» [же^т:á] вимовили 86 % опитаних ПМР (14 % прочитали [жиц':á]), 20 % американців, 20 % канадійців, 23 % європейців. У слові «життя» допустили помилки в ПдУ 22%, в ПнУ 30 %, в ЗхУ 100 %, в ЦУ 14 %, в СхУ 94 %, тобто 51 % усіх респондентів України вимовляють у цьому слові [и] [4, 478].

Традиція передачі ненаголошеного [и] літерою е зрідка простежується у граматиці О. Павловського перед наголошеним складом з [и], у словнику П. Білецького-Носенка перед наголошеним складом з [a], [и], [e], в альманасі «Русалка Дністрова» перед наголошеним складом з [e], [a], [o], у творах П. Куліша наближення ненаголошеного [и] до [e] зрідка фіксується у префіксі при-, у корені мир- і флексії -имо. Ненаголошений [и] іноді передається літерою е у словнику П. Білецького-Носенка: *вешняк* (74), у творах П. Куліша: *зadzвонемо* (19) [6, 96 – 97].

Ненаголошений [o] перед наголошеним складом з [y] звучить із наближенням до [y]: [ко^вжу^х], [ку^вжу^х], [ку^вжу^х]. Перед складом із наголошеним [і] нахил [o] до [y] менш виразний: [го^л'іука] [5, 155 – 156].

Слово «проміння» [про^м'ін':a] 30 % мешканців США та Канади, 16 % Європи – вимовляють правильно, але інші респонденти та придністровці відтворюють норми орфографії: [про^м'ін':a]. 20 % респондентів-американців, 40 % – канадійців, 16 % – європейців, 60 % студентів ПМР ([зузул'a] – 35 %, [зозул'a] – 25 %, але тільки 40 % респондентів Придністров'я допус-

тили помилки [зазул'a] – 24 % (під впливом російської орфоенії), [зул':a] – 2 %, [зобул':a] – 14%) не допустили помилок при вимові слова «зозуля». В Україні лексему «зозуля» [зузул'a] велика кількість респондентів ПдУ, ЗхУ, а саме 80 % і 60 %, вимовляє правильно. В інших регіонах гірша ситуація: ПнУ – 8 %, ЦУ – 28 %, СхУ – 0 % [4, 479], загалом відтворюють норму при вимові цього слова 35 % в УЗ : в Україні 35 % та в зарубіжжі 34 % [4, 485]. Причини порушення норми вимови ненаголошеного [o] перед наголошеними [y], [і] зумовлені впливом орфографії.

Дуже рідко у пам'ятках нової української літературної мови фіксується у на місці ненаголошеного [o]. Це засвідчено єдиним прикладом у рукописах «Більшої книжки» Т. Шевченка (*зузуля* (III, II)), у всіх інших випадках вживається о. Не засвідчується у послідовників Т. Шевченка передача ненаголошеного [o] літерою у: у «Марусі» Г. Квітки-Основ'яненка, в «Кобзарі» П. Гулака-Артемівського; в «Кобзарі» Є. Гребінки [3, 45].

Голосний [і] вимовляється чітко як звук переднього ряду і високого ступеня підняття язикової спинки: [d'íd]. Однак у деяких словах наголошений початковий [i] наближається у вимові до [и]: [i'нколи], [инколи], [i'нколи] [7, 186].

Студенти ПМР, зокрема дехто з українських філологів, пам'ятають, що [і] на початку слова вимовляється як [i^н] або [i^н], тому 20 % правильно прочитали слово «іноді»: [i'нод'і] – 14 %, [i'нод'і] – 6 %. Майже всі респонденти Канади, Європи виходять за рамки норми: 10 % канадійців і 6 % європейців вимовляють [i^н]. Американці не володіють цією нормою і відтворюють правила правопису.

Фіксує вживання [и] на місці початкового [і] в словах *інакше* (3:12, 33), *іноді* (3:16, 22), *інчих* (3: 20), *між інчим* (3: 31) драгоманівка [9, 100]. В «Українському правописі» (2019) запропонована норма письма у деяких словах (*ирій, ирод*), що відповідає вимові [8, 11].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, норми вимови ненаголошеного [и], [e], [o], [і] в зарубіжжі належать до слабких норм (дотримуються менше 50 % опитаних, див. Табл.1), оскільки володіють вимовою ненаголошеного [и] лише 45 % опитаних (ПМР – 80 %, Європа – 24 %, Америка – 47 %, Канада – 27 %), ненаголошеного [e] – 41 % (ПМР – 40 %, Європа – 36 %, Америка – 40 %, Канада – 46 %), ненаголошеного [e] як [eі] – 14 % ((ПМР – 0 %, Європа – 26 %, Америка – 20 %, Канада – 10 %), ненаголошеного [o] – 27 % (ПМР – 30 %, Європа – 16 %, Америка – 25 %, Канада – 35 %), наголошеного початкового [і] –

Таблиця 1

Зарубіжжя. Показник вимови голосних звуків

Вимова голосних звуків	З	ПМР	Європа	Америка	Канада
Вимова ненаголошеного [и]	45%	80 %	24 %	47 %	27 %
Вимова ненаголошеного [е]	41%	40 %	36 %	40 %	46 %
Вимова ненаголошеного [е] як [e ⁱ]	14%	0 %	26 %	20 %	10 %
Вимова ненаголошеного [о]	27%	30 %	16 %	25 %	35 %
Вимова наголошеного початкового [і]	9%	20 %	6 %	0 %	10 %
Володіння орфоепією голосних в З 27 %	27%	34 %	22 %	26 %	26 %

9 % (ПМР – 20 %, Європа – 6 %, Америка – 0 %, Канада – 10 %). Найвищий відсоток володіння нормою в зарубіжжі при вимові таких слів, як [v^eриши^eк] (50 %), [v^edélka], [v^eд^eлка] (58 %), [v^eсна] (51 %). Найгірше володіння нормами інформанти продемонстрували при вимові ненаголошеного [е] в позиції між м'якими приголосними [ус'м'ixájeiц':a] (12%), ненаголошеного [е] перед складом з [у] [ni^eр'ука] (27 %), наголошеного початкового [і] [iúⁿod'í] [iúⁿod'í] (9 %), ненаголошеного [о] перед скла-

дом з [і] [nr'om'í'n':a] (19 %). Показник володіння орфоепією голосних в зарубіжжі становить 27 %. Цілком очевидно, що основна причина порушень літературної вимови голосних пов'язана з відсутністю викладу цих норм у шкільних підручниках, за якими навчалися респонденти.

Перспективу подальших досліджень убачаємо у вивченні орфоепічних девіацій мовлення сучасної молоді діаспори, зокрема при вимові звукосполук, приголосних.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної девіатології. Львів: Видавничий центр Львівського націон. університету, 2000. 237 с.
2. Дружинець М. Л. Історичні корені української орфоєпії: голосні звуки. *Одеська лінгвістична школа: координати сучасних пошуків*. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2014. С. 13–19.
3. Дружинець М. Л. Кодифікована вимова голосних на сторінках першодруків та рукописів Т. Г. Шевченка та його послідовників. *Збірник наукових статей*. Бельці : Presa universitara balteana, 2014. С. 42–47.
4. Дружинець М.Л. Українське усне мовлення: психо- та соціофонетичний аспекти. Одеса: Одеський національний університет імені І.І.Мечникова, 2019. 580 с.
5. Жовтобрюх М. А., Кулик Б. М. Фонетика. Курс сучасної української мови. Київ : Вища шк., 1972. Ч. 1. С. 90–161.
6. Микитин М. Л. Т. Г. Шевченко та становлення української орфоєпії. *Записки з загальної лінгвістики*. Одеса : Астропринт, 2001. Вип. 2. С. 94–108.
7. Сучасна українська літературна мова / за ред. І. К. Білодід. Київ : Наук. думка, 1969. Т. 1. 436 с.
8. Український правопис. Київ: Наук. думка, 2019. 392 с.
9. Шонц О. П. Драгоманівка в процесі орфоєпічно-орфографічної нормалізації української літературної мови. *Записки з українського мовознавства*. Одеса : Астропринт, 2004. № 14. С. 98–107.

REFERENCES

1. Batsevych F. S. (2000) *Osnovy komunikatyvnoi deviatologii* [Basics of communicative deviatology]. Lviv: Vydavnychiy tsentr Lvivskoho natsion. universytetu [in Ukrainian]
2. Druzhynets M. L. (2014) *Istorychni koreni ukrainskoi orfoepii: holosni zvuky* [Historical roots of Ukrainian orthoepy: vowels]. *Odeska lnhvistychna shkola: koordynaty suchasnykh poshukiv*. Odesa : vydavets Bukaiev Vadym Viktorovych [in Ukrainian].
3. Druzhynets M. L. (2014) *Kodyfikovana vymova holosnykh na storinkakh pershodrukiv ta rukopysiv T. H. Shevchenka ta yoho poslidovnykiv* [Codified pronunciation of vowels on the pages of first editions and manuscripts of T. Shevchenko and his followers]. *Zbirnyk naukovykh statei*. Beltsi : Presa universitara balteana [in Ukrainian].
4. Druzhynets M.L. (2019) *Ukrainske usne movlennia: psykho- ta sotsiofonetychni aspekty* [Ukrainian Verbal Speech: Psycho- and Sociophonetic Aspects]. Odesa: Odeskyi natsionalnyi universytet imeni I.I.Mechnykova [in Ukrainian].
5. Zhovtobriukh M. A., Kulyk B. M. (1972) *Fonetyka. Kurs suchasnoi ukrainskoi movy* [Phonetics. Course of modern Ukrainian language]. Kyiv : Vyshcha shk. Ch. 1 [in Ukrainian]
6. Mykutyntyn M. L. (2001) *T. H. Shevchenko ta stanovlennia ukrainskoi orfoepii* [T. Shevchenko and the formation of Ukrainian orthoepy]. *Zapysky z zahalnoi lnhvistyky*. Odesa. Vyp. 2 [in Ukrainian]

7. Suchasna ukrainska literaturna mova (1969) [Modern Ukrainian literary language] / za red. I. K. Bilodid. Kyiv : Nauk. dumka. T. 1 [in Ukrainian]
8. Ukrainskyi pravopys (2019) Kyiv: Nauk. dumka [in Ukrainian]
9. Shonts O. P. (2004) Drahomanivka v protsesi orfoepichno-orfohrafichnoinormalizatsii ukrainskoi literaturnoi movy [Drahomanivka in the process of orthoepic and orthographic normalization of the Ukrainian literary language]. *Zapysky z ukrainskoho movoznavstva*. Odesa : Astroprint. № 14 [in Ukrainian]

UKRAINIAN RESPONDENTS SOCIOPHONETIC SPEECH DESCRIPTION ABROAD UKRAINE: VOCAL ORPHOEPY

Druzhynets Mariia Lvivna

*Doctor of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Ukrainian Language
Odesa I. I. Mechnikov National University
Str. Dvoryanska, 2, Odessa, Ukraine*

The article is devoted to the Ukrainian diaspora (America, Canada, Europe (Italy, the Czech Republic, Poland, Germany, Moldova), the Transnistrian Moldavian Republic) youth oral speech at the synchronous level, in particular the Ukrainian language pronunciation features. The normativity and historical organic are proved on the poll basis; pronunciation problems and orthoepic deviations are indicated; the vowels mastery orthoepy percentage in a wide local and social representation abroad is determined. The investigation object is the diaspora Ukrainians' oral speech. The research subject is the orthoepic modern Ukrainian language mastery norms, the vowels orthoepy (initial stressed [i], unstressed [e], [u], [o]) in particular.

Analysis and synthesis used in the study are as follows induction; deduction; observation; taxonomy (for the orthoepy phenomena classification, in particular words representing the sounds orthoepy); quantitative analysis (to determine the frequency of sticking to standards of orthoepy and the orthoepy standards possession percentage); descriptive method (for a pronunciation norms functioning generalized description in diachrony and synchrony). Special linguistic methods including comparative and historical (to compare orthoepy features in synchrony (modern living pronunciation) and diachrony (reflection in written memos; to study the each demanding norm historical roots)); comparative (to identify the different countries orthoepic picture specifics); linguistic geography method (to determine the orthoepy phenomenon spatial functioning).

Thus, the vowels pronunciation norms belong to the weak norms abroad - less than 50% of respondents follow them: pronunciation of unstressed [u] is owned by 45% of respondents, [e] – 41%, [o] - 27%, stressed initial [i] – only 9 %. The mastery vowels orthoepy rate is 27%. The highest possession percentage norm abroad is seen when pronouncing such words as [vedélka], [ve^odélka] (58 %), [ve^osná] (51 %), [vépuni^ok] (50 %). Informants demonstrated the worst norms mastery when pronouncing [nu^oryka], [nyryka] (27 %), [zyzy^ol'a] (27 %), [np^om'in:a] (19 %), [yc'm'ixá jeiu':a] (12%), [i^on'od'i], [ú^on'od' i], [i^on'od' i] (9 %).

There are deviations due to spelling influence and theoretical knowledge lack when pronouncing unstressed vowels [e], [u], [o] and the initial stressed vowel [i] in specifically suggested words or only the theoretical basis lack. The main reason for the literary vowels pronunciation violations is related to the these norms presentation lack in the school textbooks studied by the respondents.

Key words: *sociophonetic survey, weak pronunciation norms, vowels pronunciation, young people of America, Canada, Europe, Transnistrian Moldavian Republic pronunciation.*